Avrupa Birliğinde Malların Serbest Dolaşımının İlkesinin Analizi

Analyzing the Free Movement of Goods Principle in European Union

Prof. Dr. Ahmet Ay (Selçuk University, Turkey)
Ph. D. Candidate Fatih Ayhan (Selçuk University, Turkey)
Ph. D. Candidate Mustafa Gerçeker (Selçuk University, Turkey)

Abstract

In this paper, it will be analyzed the free movement of goods principle's progress in European Union. This principle have special importance for all countries not only EU members. Because of globalisation's effects, all countries have to open their boundaries to all over the World. Thus the free movement of goods affects almost all countries. Free movement of goods principle is achieved a successful progress in EU case. In this paper, we will try to show this principle's success in EU agreements, regulations, settlements and peaks. Not only in EU, but also all open economies are getting extra benefit from trade. Free movement of goods is a part of international trade and also first step of EU integration process. Followings steps are consisting of free movement of capitals, services and human. In this paper, we'll show the meaning and importance of this principle and its historical progress in EU. And also it will be analyzed to basic drawback, preventions, and exceptions of this principle.

1 Giriş

Günümüzde hiçbir ülke dış dünyadan kayıtsız olarak ekonomi politikalarını uygulama imkânına sahip değildir. Tüm ülkeler daha çok üretim bunun yanında daha çok tüketim yapabilmek için dışa açılmak ve dış ticaret yapmak durumunda kalmışlardır. Artık korumacı politikalar yerine dış dünya ile daha çok etkileşim halinde olan politikalar tercih edilmektedir. Ülkeler dış ticarete bulunmalarına karşın tarife dışı engeller nedeniyle, zaman zaman hedeflerine ulaşamamaktadırlar. Bazı ekonomilerin yerli üretimi korumak amacıyla yabancı mallara karşın tarife dışı engeller uygulanması, ticari malların serbest dolaşımları önünde engel oluşturmaktadırlar. Bu engellemelerin önüne geçilebilmesi için Dünya Ticaret Örgütü, GATT ve Avrupa Birliği (AB) bir takım önlemler almışlardır. Bu çalışmada AB özelinde malların serbest dolaşımı için alınmış önlemler ve zaman içinde konuyla ilgili olarak geline aşamalar incelenmiş, bu önlemlerin AB ekonomisinin dış ticaretini nasıl etkilediğine ilişkin kısa bir analiz yapılmaya çalışılmıştır.

Malların serbest dolaşımının tam olarak sağlanabilmesi için gümrük vergisi, eş etkili vergiler ile miktar kısıtlamalarının kaldırılmasının yanı sıra ticarete konu olan ürünlere ilişkin teknik niteliklerin Birlik genelinde kabul edilecek kurallar ile belirlenmesi gerekmektedir. AB'nin ekonomik entegrasyon sürecindeki asıl hedef; malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbestçe dolaşabileceği bir iç pazarın oluşturulmasıdır.

Malların serbest dolaşımı(MSD), AB'nin kuruluşundan beri hedeflediği dört temel serbestisinden (malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı) en önemlisi olanını ifade etmektedir. AB'nin kuruluşundan beri hedefi olan İç Pazar oluşumu MSD ile başlamış, diğer serbestiler ise sonrasında uygulamaya konulmuştur. MSD, üye ülkeler tarafından iç pazara arz edilen malların belli kurallar içinde bir teknik engelle karşılaşmadan Topluluk sınırları içinde serbest dolaşımını ifade etmektedir.

2 Malların Serbest Dolaşımının Anlamı ve Önemi

Klasik iktisatçılardan beri tam olarak mal piyasalarında bütünleşmiş olmak, serbest ticaretin en temel unsuru olarak belirlenmiştir. Malların serbest dolaşımı, ülkelerin karşılıklı olarak ithalat/ihracat vergileri (gümrük vergileri), eş etkili vergiler ile tüm miktar kısıtlamaları ve eş etkili engellerin kaldırılmasıyla gerçekleşir. Bir ülkede üretilip, ülke içinde serbest dolaşımda olan mallar farklı bir ülkede serbest dolaşıma girmesi için; giriş yaptığı ülkede belirli oranda gümrük vergisi tahsil edilir. Dünya ticaretinin zamanla serbest hale gelmesiyle birlikte ülkeler, düzenledikleri tercihli anlaşmalar (Serbest Ticaret Anlaşmaları, Gümrük Birliği vb.) aracılığıyla karşılıklı olarak ithalat vergileri ve miktar kısıtlamalarını kaldırarak, malların serbest dolaşıma girmelerini sağlarlar.

Malların serbest dolaşımı sağlanarak ticaretin serbestleştirilmesi ile birlikte mal piyasalarının bütünleşmenin sağlayacağı avantajlar şöyle özetlenebilir (Bayraktutan,2004:57);

- ✓ Ülkeler karşılaştırmalı üstünlüğe sahip oldukları ürünlerin üretiminde uzmanlaşarak üretim faktörlerini en iyi şekilde tahsis ederek etkin üretim yapılabilir. Bu durum A.Smith'in "Mutlak Üstünlük" ve Ricardo'nun "Karşılaştırmalı Üstünlük" teorilerinin temelinde yatmaktadır.
- ✓ Üretim artışı ölçek ekonomilerinden faydalanmayı, rekabeti ve üretimde etkinliği artıracaktır. Bu hedefler mal piyasalarının bütünleşmesinde odağı oluşturmaktadır.

✓ Malların serbest dolaşımının sağlanması ile ekonomik birliğe üye ülkelerin dış ticaret hadleri birlik dışındaki ülkelere nazaran iyileşecektir. Üye ülkelerin ticaret hadleri, yani ihracat fiyatlarının ithalat fiyatlarına oranı, dünyanın geri kalan bölümüne karşı iyileşecektir.

3 Malların Serbest Dolaşımına Engel Olan Unsurlar

Malların serbest dolaşımı çeşitli vasıtalarla engellenmekte ve dış ticaretin serbestleştirilmesinde engel olan faktörler şöyle özetlenebilecektir (Bayraktutan,2004:58-59):

- ✓ Gümrük tarifeleri,
- ✓ Tarife dışı engeller,
- ✓ Tarife Benzeri Engeller(Vergi, resim, harçlar, bürokratik işlem maliyetleri)
- ✓ Miktar Kısıtlamaları(Kotalar),
- ✓ Kambiyo Kısıtlamaları,
- ✓ Görünmez Engeller-Teknik Engeller(Sağlık, çevre, güvenlik vb. gerekçelerle yapılan yasal ve idari düzenlemeler, devlet tekelleri ve teknik standart uygulamaları),
- ✓ Gönüllü İhracat Kısıtlamaları(İhracat Kotaları),
- ✓ Diğer Tarife Dışı Engeller(sübvansiyonların bağlı ticaret, takas, clearing, karşı-satınalım, geri-satınalım, dengeleme(ofset) anlaşmaları şeklinde yabancı malların girişinin önlenmesi)

Ticaret politikaları uygulanırken bazen korumacılık ve dış ticarete serbestleşme politikaları birlikte uygulanabilmektedir. Serbest ticaret politikaları uygulanırken korumacılığın da uygulanmasının sebepleri şu şekilde açıklanmaktadır (Bayraktutan,2004:60-61).

- ✓ Stratejik önemi olan mallarda dışa bağımlı olmama,
- ✓ Genç endüstrileri koruma,
- ✓ Dampinge karşı korunma,
- ✓ Sosyal dampinge karşı korunma (ücretlerin, emek verimliliğinin altında kalmasını engelleme)
- ✓ İstihdamı artırma,
- ✓ Ekonomik yapının çeşitlendirilmesi (döviz gelirinin istikrarı için ihraç ürün yelpazesinin geniş tutulması),
- ✓ Ödemeler bilançosunun dengelenmesi,
- ✓ Stratejik ticaret politikası (sanayileşmiş ülkelerin büyümelerine büyük katkı sağlayan bilgisayar ve iletişim araçları endüstrilerinde karşılaştırmalı üstünlük kurmaları).

Ticarete uygulanan teknik engeller malların serbest dolaşımını engelleyebilmektedir. Uluslararası pazarda dolaşan ürünler için konulan standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmeleri farklı farklı biçimlerde uygulanabilmektedirler. Artan yaşam standartlarından dolayı güvenli ve kaliteli malların talebinin artması, tüketicinin korunması ve çevrenin korunmasına ilişkin hassasiyetin artması nedeniyle teknik engellerin arttığı kabul edilmektedir (TÜSİAD,2001).

AB’de malların serbest dolaşımını gümrük vergilerine ilişkin düzenlemeler, miktar kısıtlamaları ve tarife dışı engellerin kaldırılmasına ilişkin uygulamalar sağlayabilmektedir. Ortaya çıkacak ticaret sapmasına bağlı olarak oluşacak haksız rekabetin önüne geçebilmek amacıyla ticaret politikalarının da uyumlaştırılması gerekmektedir. Üye ülkeler için eşit fırsatlar oluşturabilmek için iç pazardaki ülkelerin üçüncü ülkelere karşı ortak ticaret politikalarını kabul etmeleri gereklidir. Bunun yanında Gümrük Birliği’ne tabi ülkelerin teknik mevzuatlarının da birbirine paralel olmaları gereklidir. İç pazarda serbest dolaşıma tabi malların standardizasyonunun artması tarife dışı engelleri de yok edecektir (İKV,2014:6-7).

Uluslararası ticarete ilişkin engeller, tarifeler ve tarife dışı engeller şeklinde uygulanmaktadır. Uluslararası ticareti daraltacak şekilde etkiye bulunabilecek tüm yasa, kural ve vergilendirme uygulamaları tarife dışı engeller arasında sayılabilmektedir. Genellikle oluşturulan bu kurallar ülkeler arası yasal yapılar ve idari zorunlulukların farklılaştırılmasından ortaya çıkmaktadır. Bu kurallar ticareti engellemek yerine iç piyasayı korumak ve bunun yanında sağlık, güvenlik, hijyen, hayvan, bitki ve çevrenin korunması amacıyla ortaya konulmaktadır. Ülkeler bu uygulamalara başvururken başlangıçta ticareti ve malların serbest dolaşımını engellemeyi planlamasalar da, zaman zaman gizli korumacılık sağlamak için de kullanılmaktadır (TÜSİAD,2001:23).

Ülkeler arasında malların sağlık, güvenlik, çevre ve tüketicuyu korumak gibi farklı standartlar koymaları teknik engelleri oluşturmaktadır. Standartların farklılaşması firmaların seri üretimini kısıtlarken, ürünlerde farklılaşmaya gitmeyi zorunlu kılmakta ve üretim maliyetini artırmaktadır. Bu durum yabancı ülke pazarlarına açılmayı hedefleyen ihracatçı firmaların bu pazarların standartlarına yönelik üretim yapmaları için maliyetlerinin artması firmaların bu pazarlarda rekabet avantajını kaybetmelerine sebep olmakta ve yerel firmalarla rekabet edememelerine sebep olmaktadır (TÜSİAD,2001:23)

Tüketicinin refahının, sağlığının ve güvenliğinin korunabilmesi için malların serbest dolaşımında temel kriterlere uyum sağlanması çok önemlidir. Fakat ülkelerin farklı farklı değerlendirme süreçleri belirlemeleri malların serbest dolaşımının önünde teknik engel oluşturmaktadır (TÜSİAD,2001:35).

4 Malların Serbest Dolaşımına Engel Olan Unsurlar:

Malların serbest dolaşımı önündeki engeller fiziki, teknik ve mali engeller şeklinde gruplandırılabilir. Bu engeller özetle şöyle tanımlanmaktadır:

➤ **Fiziki Engeller:** Gümrüklerde turistlerin yanlarındaki mallara getirilen miktar kısıtlamaları, sınır kapılarındaki kontroller nedeniyle uzun süre bekletilme ve bürokrasiye ilişkin engeller fiziki engeller kapsamında değerlendirilmektedir. Özellikle bürokrasi işlerinin uzatılması malların serbest dolaşımını büyük oranda engellemektedir.

➤ **Teknik Engeller:** Oluşturulan ekonomik birliklerde üye ülkelerin sağlık, standartlar, çalışma, güvenlik, tüketiciyi koruma ve çevrenin korunması gibi çeşitli nedenlerle belirledikleri yerel yasal yapılanmalardan kaynaklanan zorunluluklar nedeniyle mallar yabancı piyasalara giriş yapamamaları teknik engel kapsamında değerlendirilmektedir. Yerel standartların farklılaştırılmasından kaynaklanan üretim maliyeti artışı ülkeler arası rekabeti de engellemektedir.

➤ **Mali Engeller:** Özellikle dolaylı vergilendirmelerden kaynaklanan maliyet artışları mali engeller kapsamında değerlendirilmektedir. Katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi gibi dolaylı vergileme uygulamaları sınır kontrollerini güçlendirirken malların serbest dolaşımını engellemektedir (Karluk,2003:52).

5 Malların Serbest Dolaşımının Engellenmesinin Yaratacağı Sakıncalar:

Uluslararası ticarete uygulanacak teknik engellerin; gerek üreticiler gerek ihracatçılar gerekse serbest ticaretin gelişmesi açısından yaratacağı mikro ve makro sorunlar şu şekilde özetlenebilmektedir (TÜSİAD,2001:29-30);

5.1 Mikro Sorunlar:

- ✓ **Ölçek Ekonomisi Fırsatının Değerlendirilememesi:** Uygulanan teknik engeller nedeniyle firmaların ülke ve piyasalar arasındaki standartların farklı olması nedeniyle farklı farklı üretim yapma durumunda kalmaları üretim maliyetlerini artırmaktadır. Firmaların farklı tiplerde ürünleri üretmek zorunda kalmaları ölçek ekonomisi imkanından yararlanmayı olanaksızlaştırmaktadır. Birim maliyetlerin artması özellikle KOBİ'lerin üretimlerini zorlaştırmaktadır.
- ✓ **Uygunluk Değerlendirme Prosedürlerinin Yüklediği İlave Maliyetler:** Firmaların dış pazarlara ürünlerini satabilmek için zorunlu tutulan teknik düzenleme ve standartlara uygunluğun resmi makamlarca onaylanması zorunluluğu uygunluk değerlendirmesi, test ve belgelendirme gibi ilave maliyetler yüklemektedir.
- ✓ **Bilgilendirme Maliyetleri:** Yabancı teknik düzenlemelerin analizi, tercümesi ve uzman personelin yetiştirilmesi gibi ilave maliyetler getirmektedir.
- ✓ **Sürpriz Maliyetler:** Teknik düzenlemelerde yapılan değişikliklere uyum sağlamaya çalışan yabancı üreticiler yerli firmalara göre rekabet avantajını kaybetmektedir.

5.2 Makro Düzeyde Sakıncalar:

- ✓ **Gizli Korumacılık:** Ülkeler tüketici sağlığı, güvenliği ve çevrenin korunması gibi konulara ilişkin düzenlemeleri gizli korumacılık yapmak amacıyla kullanarak serbest ticareti engelleme çabalarına girebilmektedirler.
- ✓ **Serbest Ticaretin Aksaması:** Serbest ticarete ilişkin teknik engellerin artması ülkelerin dış ticarete girişmelerini engelleyerek iç piyasaya yönelmelerine neden olabilmekte ve uluslararası ticaret zarar görmektedir.
- ✓ **Yeni Yatırımlardan Vazgeçilmesi:** Ülkeler arasında teknik düzenleme ve standartların aşırı derecede farklılaşması farklı ülkelerde üretilen parçalar arasındaki uyumu bozmakta birim maliyetleri artırarak imalat sektörü bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Ayrıca firmaların etkin lojistik kanalları kurmalarını zorlaştırması da maliyetleri olumsuz etkileyecektir. İthal girdi kullanan sektörlerde dışardan alınan parçalar arasındaki uyumsuzluk imalatı olumsuz etkilemektedir. Bütün olarak değerlendirildiğinde bu olumsuz etkiler yeni yabancı yatırımlardan vazgeçilmesine sebep olacaktır.

6 Malların Serbest Dolaşımına İlişkin AB Düzenlemeleri

İktisadi bütünleşme örneklerinden iç pazar uygulaması, serbest ticaret anlaşması ve gümrük birliğine göre farklılıklar göstermektedir. Serbest ticaret anlaşması ile ülkeler karşılıklı olarak gümrük vergileri ile kotaları kaldırmakta ve diğer ülkelere karşı vergilendirmede inisiyatif kullanabilmektedirler. Gümrük birliğinde bunun

yanında diğer ülkelere karşı ortak gümrük vergisi uygulanmaktadır. İç pazarda ise, gümrük birliği ile malların serbest dolaşımının yanında üretim faktörlerinin de serbest dolaşımı sağlanmaktadır (Craig,1998:548-549).

AB'deki tek pazar veya ortak pazar olarak da bilinen iç pazar AB üyesi devletler arasında malların serbest dolaşımına imkan sağlamaktadır. Yani yasal olarak ticareti ve üretimi yapılan malların üye devletlerarasında sınır kontrollerinin kaldırılması anlamına gelmektedir. Böylece AB üyesi devletlerarasında çoğu mal vergi ödmeden, gümrük bildirimi yapmadan ve gümrük belgelerine gerek duymadan sınırlar arasında geçiş yapabilmektedir (HMRC,2014:1).

Gümrük birliği ile AB içinde gümrüklerin kaldırılıp üçüncü ülkelere karşı ortak gümrüklerin uygulanması, ticaret ve rekabet politikalarının uyumlaştırılması ile birlik içinde malların serbest dolaşımını sağlamaktır. AB gümrük vergileri, haksız rekabete karşı uygulamalar ve teknik engellerin uyumlaştırılarak ortak bir dış ticaret politikası ile malların serbest dolaşımını sağlamaya çalışmaktadır (İKV,2014:4). AB içinde üye ülkelerin etkisinin azaltılıp iç pazarın etkin şekilde işlemesi için gümrük birliğine ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması malların serbest dolaşımı için tek başına yeterli olamamıştır (Şahin,2010:49).

Roma Anlaşması veya AB'yi Kuran Anlaşma olarak bilinen 1958 yılında yürürlüğe giren AB anlaşması AB'nin temel amacı olan bir iç pazarın oluşturulmasının temelini oluşturmakta ve malların serbest dolaşımını hedeflemektedir. 1993 yılında Maastricht Anlaşmasının imzalanması ile birlikte üye ülkeler arasında ticari engellerin tamamen kaldırılmasını amaçlayan bir İç Pazarın oluşturulması için önemli bir adım atılmıştır. Bununla birlikte, bir üye ülke tarafından diğer üye ülkelerin ürettiği mallara uygulanan sistematik sınır kontrolleri ve diğer tüm ayrımcı işlemler (gümrük vergileri dahil) kaldırılmıştır. Üçüncü ülkeler için ise ortak bir gümrük tarifesi uygulanmaya başlamıştır(HMRC,2014:20).

Avrupa Birliğini (AB) kuran Roma Antlaşmasının 2. Maddesinde AB'nin kurulmasındaki amaç; ortak pazarın kurulması ve üye devletlerin ekonomi politikalarının yaklaştırılması ile ekonomik etkinliğin artırılması, sürekli ve dengeli biçimde yayılması, istikrarın artırılması, yaşam standartlarının hızla yükseltilmesi için sıkı bir işbirliğinin oluşturulması şeklinde özetlenmiştir (Karluk,2003:49).

AB içinde ticaretin serbestleştirilmesi ve malların serbest dolaşımının sağlanması ile ilgili olarak aynı anlaşmanın 9. Maddesinde yer alan "Topluluk, mal alışverişlerinin tümünü içine alan ve üye devletlerarasındaki ithalat ve ihracata uygulanan gümrük vergileri ve eş etkili resimlerinin yasaklanması ile üçüncü ülkelerle ilişkilerinde ortak gümrük tarifesinin kabulünü kapsayan bir gümrük birliği üzerine kurulur." şeklindeki maddesi ile 12.-17. maddelerinde üye ülkeler arasında gümrük vergilerinin kaldırılması, 18.-29. maddelerinde ortak gümrük tarifesinin konulması ve 30-37. maddelerinde ise üye ülkeler arasındaki miktar kısıtlamalarının kaldırılmasına ilişkin hukuki düzenlemeler yapılmıştır (Kılıç,2002:249).

Malların serbest dolaşımı AB'nin hukuki zeminini oluşturan AB Antlaşması ile gümrük birliği çerçevesinde sağlanmaktadır. AB Antlaşmasının 10. Maddesine göre bir ürünün "Serbest Mal" niteliği kazanabilmesi için gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve miktar kısıtlamalarının üye ülkeler arasında karşılıklı olarak kaldırılarak diğer ülkelere karşı da ortak bir gümrük politikası uygulanması öngörülmüştür (Yavaş,2001:29).

AB Antlaşmasının 28. Maddesinde yer alan "İthalatta miktar kısıtlamaları ve eş etkili tüm önlemler üye devletlerarasında yasaktır." hükmü ile 29. maddede bulunan "İhracatta miktar kısıtlamaları ve eş etkili tüm önlemler üye devletlerarasında yasaktır." hükmü çerçevesinde malların serbest dolaşımına engel teşkil eden mali nitelikli olmayan teknik engellerin kaldırılması amaçlanmıştır. 28. Maddenin çerçevesi oldukça geniştir. Örneğin; gümrüklerde uygulanan bürokrasi işlerinden yerli ürün için yapılan hükümet propagandaları ile ürünün menşesine bakılmaksızın yiyeceklerdeki katkı maddelerinin tanımlanması gibi geniş bir inceleme alanı oluşturulmuştur (Baykal,2006:106-107).

AB anlaşmasının 90. Maddesinde yer alan "Hiçbir üye devlet, diğer üye devletin ürünlerine, kendi benzer ürünlerine doğrudan veya dolaylı olarak uyguladığından daha yüksek herhangi bir iç vergiyi doğrudan veya dolaylı olarak koyamaz. Ayrıca hiçbir üye devlet, diğer üye devletlerin ürünlerine diğer ürünlere dolaylı koruma sağlayacak nitelikte herhangi bir iç vergi uygulayamaz." hükmü ile malların vergilendirme ve koruma politikalarıyla serbest dolaşımı önündeki engeller yasaklanmıştır. Bu hüküm ile 23-25. Maddelerdeki gümrük vergileri veya gümrük vergilerine eş etkili yükümlülükler uygulamak suretiyle MSD'nin kısıtlanmasının engellemeye çalışılması için ayrımcı bir iç vergilendirme yoluna gidilmesi engellenmiştir (Şahin,2010:33).

AB Antlaşmasının üçüncü bölümündeki, 30. maddede ise malların serbest dolaşımına getirilebilecek istisnai durumlar özetlenmiştir. Bu istisnalar:

- ✓ Kamu düzeni, kamu güvenliği ve ahlakı,
- ✓ İnsan ve hayvan sağlığı ve bitkilerin korunması,
- ✓ Milli, kültürel, tarihi veya arkeolojik değerlerin korunması,
- ✓ Ticaret ve sınai mülkiyetin korunması şeklinde sıralanmıştır (İKV,2005:46).

AB içinde malların serbest dolaşımı Roma Antlaşması ile 1 Ocak 1970'de gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Fakat ulaştırma ve enerji alanlarındaki gecikmelere rağmen 1 Temmuz 1968'de hedeflenen tarihten önce kurucu

altı ülke üye arasında gümrük birliği oluşturulmuştur. Gümrük vergileri ve miktar kısıtlamaları üye ülkeler arasında tamamen kaldırılmış, diğer ülkelere karşı ortak gümrük tarifesi kabul edilmiştir.

Yasal olarak ticareti yapılan mallara ilişkin iç sınırların kontrolü AB üyesi ülkeler arasında kaldırıldığından, AB kendisi için bir dış sınır oluşturmaya ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle İç Pazara giriş ve çıkış aynı oranda vergilendirilmekte ve İç Pazara girmeden önce aynı süreçlere tabi tutulmaktadır. Bu da üye devletlerin, malların AB'ye giriş ve çıkışlarında gümrük hizmetlerinde ortak bir tarife ve standartlaştırılmış gümrük süreçlerine tabi tutulmasına gerektirmektedir (HMRC,2014:6-7).

Bütün AB üyesi devletler AB gümrük birliğinin bir parçasıdır. Bunun yanında AB ile Türkiye, Andorra, San Marino ve Monaco arasında da bir gümrük birliği tesis edilmiştir. İlaveten dört EFTA üyesi ülkeler (Norveç, İzlanda, Lichtenstein ve İsviçre) arasında da İç Pazara katılmaya ve malların serbest dolaşımından fayda sağlamalarına izin verilmiştir. Bu düzenlemeler sayesinde malların serbestçe dolaşabileceği AB alanı daha da genişletilmiştir (HMRC,2014:7).

Ulusal yasalardaki sapmalar nedeniyle dört özgürlüğe ilişkin engellerin kaldırılmasına için AB tarafından yasalar yapılmaktadır. Bu süreç "pozitif entegrasyon" olarak bilinmektedir. Bu yasalar, Anlaşmaya ilişkin geniş hükümlerin detayları ve iktisadi faaliyet gösterenler için faydalı olacak hukuki yolu açıklamaktadır (HMRC,2014:9).

Ticarette teknik engellerin kaldırılmasına dair AB mevzuatı, üye ülkelerarasında malların serbest dolaşımını sağlayabilmek amacıyla ürün bazında teknik özellikleri, test ve belgelendirme yöntemleri ve benzeri hususlardaki düzenlemeleri, piyasaya arz edilecek tüm ürünlerde güvenli olma şartını getiren veya AB dışı ülkelere ithalatta yapılacak kontrollerin usullerini belirleyen bazı yatay düzenlemeleri içermektedir. AB mevzuatı ile düzenlenmeyen alanlarda malların üye ülkeler arasında dolaşımının önündeki teknik engelleri kaldırmak için "bir üye ülkede yasal olarak üretilmiş ve/veya yasal olarak serbest dolaşıma girmiş bir ürünün diğer üyelere de piyasaya arzına engel getirilemeyeceği" ilkesi kabul edilmiştir (Yeşiltepe,2013:35).

MSD aynı zamanda diğer üye ülkelerin malları için eşit muamele yapılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle ithal edilen ürünler için şart koşulan hususlar doğrudan ayırmacılık olarak incelenmelidir. Yerli malı alımlarına ilişkin kampanyalarda bu yasağa aykırıdır (Örneğin; İrlanda malı tüketilmesi kampanyası Komisyonunda incelenmiş bir husustur.). Ayrıca Anlaşma dolaylı ayırmacılığı da yasaklamaktadır. Yani, ülkelere karşı tarafsızmış gibi görünmesine karşın diğer üye ülkelerin mallarına büyük etki yapan uygulamalar yasaklanmıştır. Bu sebeple, bir üye ülke, diğer üye ülkelerde malların üretilmesini ve pazarlanmasını yasal olarak yasaklayacak şekilde sonuçlanacak kısıtlamalar getirememekte ve bu prensip, "Karşılıklı Tanıma" prensibi olarak bilinmektedir (HMRC,2014:20-21).

İç pazarın oluşturulması ilk kez 1983 Stuttgart Zirvesinde ele alınmış olup, bu zirvedeki konular içinde en önemli konu olarak gündeme getirilmiştir. AB Konseyi bu kararla iç pazarın 1992 yılına kadar gerçekleştirilmesini talep etmiş ve Komisyon 18-29.06.1985 tarihleri arasında Milano'da toplanan Bakanlar Konseyinde iç pazarın tamamlanması kabul edilmiştir. Beyaz Kitap olarak bilinen raporda, AB'ye üye ülkeler arasında iç sınırlar tamamen kaldırılmış gerçek bir birlik iç pazarının, 1992 yılına kadar oluşturulabilmesi için, mal, hizmet, kişi ve sermayenin serbest dolaşımı önündeki fiziki, teknik ve mali nitelikteki engellerin kaldırılmasına yönelik yasa önerileri çalışmaya başlanmıştır. AB Komisyonu bu hedefler için 26.05.1986, 11.05.1987, 21.03.1988, 20.06.1989 ve 28.03.1990 tarihlerinde her yıl iç pazar oluşumu sürecindeki ilerlemeleri gösteren beş rapor yayınlamıştır. 1985 tarihli Beyaz Kitap'ta öngörülen kuralların bir kısmı 01.01.1993 tarihi beklenilmeden uygulamaya konulmuştur. Örneğin sekiz üye devlet arasındaki ticari denetimler ve sermaye hareketleri üzerindeki kısıtlamalar, Temmuz 1990'dan itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. İç pazarın oluşumu için Temmuz 1987'de yürürlüğe giren Tek Avrupa Senedi de büyük önem taşımaktadır. Tek senet Roma Antlaşmasının 236'ncı maddesini referans almakta ve bu anlaşma üzerinde kapsamlı değişiklikler yapmayı öngörmektedir. Nitekim iç pazarın 1992 yılına kadar tamamlanması ve hukuki altyapının oluşturulması için gerekli ivme Tek Senetten alınmıştır(Karluk,2003:54).

Roma Anlaşması'nın Tek Avrupa Senedi ile getirilen değişiklikler çerçevesinde düzenlenen yeni 8A, 8B ve 8C maddelerinde (Tek Avrupa Senedinin 13., 14. ve 15. maddeleri) iç pazarın tanımı yapılmakta ve iç pazarın kuruluşuyla ilgili prensipler düzenlenmektedir (DTM,2007:219).

AB'de pazarın ulusal piyasalara bölünmesi ve üye ülkeler arasındaki değişik ticareti engelleyici uygulamaların varlığı birlik ruhuna aykırı olacak şekilde ilave maliyet unsuru haline gelmiştir. İç pazarın etkin biçimde işlemesi, malların, hizmetlerin, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımının sağlanması ve bunu engelleyecek fiziki, teknik ve mali engellerin kaldırılması gerekliliği nedeniyle Tek Avrupa Senedi ile iç pazarın oluşturulmasının yasal boyutu oluşturulmuştur.

İç pazarın kazançlarının bilimsel olarak analizi için hazırlanan ve 1998'de yayınlanan Cecchini Raporuna göre, iç pazarın oluşturulması ile orta vadede, Birlik çapında 170-250 Milyar ECU tutarında kazanç sağlayacağı belirtilmiştir. Bu kazanç üye ülkelerin yarattığı toplam GSMH'nin %4,5-6,5'ini oluşturmaktadır. Bunun yanında tek pazara gidilmesi ile 2 milyon ilave istihdam alanı oluşturulacaktır. Ayrıca tüketici fiyatlarında %6'ya varan azalma, kamu açıklarında GSMH'ye göre %2,2'lik, cari işlemler dengesinde ise %1'lik düzeltme görülecektir.

Raporda piyasalar arasın sınır kontrollerinin kaldırılmasının AB'ye getirdiği maliyetlerin yanında getireceği fırsatlar ve faydalarda ele alınmıştır (Karluk,2003:54).

Cechini raporuna göre Tek Pazardan beklenen olumlu gelişmeler şu şekilde özetlenebilir(DTM,2007:219) ;

- ✓ Gümrük işlemlerinde, kamu alımlarında ve mali hizmetlerdeki engellerin kaldırılması maliyet tasarrufu ve kazanç artışı sağlayacak,
- ✓ Ölçek ekonomileri ile irrasyonel davranışlar ve tekel kârlarının azaltılması sağlanacak,
- ✓ Yoğun rekabet ortamının oluşması,
- ✓ Araştırma ve geliştirme faaliyetleri için daha çok kaynak tahsisi,
- ✓ Düşük fiyat sayesinde talep artışının yanında üretim ve kamu müdahaleleri için gereksiz kaynak ayrılmasının önüne geçilecektir.

İç pazarda malların serbest dolaşımı için SOLVIT ağı, Ürün Bağlantı Noktaları ve Çilek Düzenlemeleri şeklinde üç temel mekanizma oluşturulmuştur. Bu düzenlemeler özetle şu şekildedir (HMRC,2014:9);

✓ **SOLVIT (Solutions to your problems with your EU rights)**, AB komisyonunun bir girişimi olarak kurulmuş ve kamu otoritelerince AB kurallarının yanlış uygulandığına inanan vatandaş ve işletmeler için ücretsiz ve resmi olmayan bir çatışma çözüm mekanizması olarak tasarlanmıştır. İşletmeler için SOLVIT, temel olarak yanlış gümrük formaliteleri, kısıtlamaları ve aşırı teknik gerekçelerle ilgili şikâyetlerle mücadele etmektedir.

✓ **Ürün Bağlantı Noktaları** 764/2008 sayılı düzenleme ve 305/2011 numaralı Yapı Ürünleri Düzenleme kapsamında kurulmuştur. Bunlar AB piyasasında satılabilecek ürünlere uygulanabilecek ulusal düzenlemeler hakkında ücretsiz bilgiye ulaşım imkânı sağlamaktadır.

✓ 2679/98 numaralı **Çilek Düzenlemeleri** (The Strawberry Regulations) malların serbest dolaşımı engellerini geçici fakat yeterli düzeyde denetleme ağı ve bilgi alanı sağlamaktadır. Üye devletler ticareti engelleyecek fakat belli üye devletin dışındaki işletmeler tarafından bilinemeyecek büyük olayların (gösteriler ve yol yapımı gibi) detayları yayımlanacaktır.

MSD'nin sağlanabilmesi için öncelikle üye ülkeler arasındaki teknik mevzuat uyumlaştırılması gereklidir. Bunun sağlanabilmesi için, gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve miktar kısıtlamaları kaldırılmalı, bunlara ilaveten ticarete konu olan ürünlere ilişkin ortak kurallar benimsenmelidir. Buna göre “Uyumlaştırılmış” ve “uyumlaştırılmamış” alan olarak iki farklı kural benimsenmektedir. “Uyumlaştırılmamış Alan” kuralına göre, AB üyesi bir ülkede yasal olarak satılabilen bir ürün, diğer üye ülkelerde de sorunsuz şekilde piyasaya sürülebilmelidir. Malların serbest dolaşımı ile ilgili olarak “Klasik Yaklaşım” ve “Yeni Yaklaşım” şeklinde iki farklı yaklaşım kabul edilmiştir.

Teknik engellerin kaldırılmasında klasik (eski) yaklaşım Roma Antlaşmasının 100. Maddesinde yer almakta ve üye ülkeler arası farklılıklar nedeniyle serbest ticaretin engellenmesine ilişkin topluluk direktifleri düzenlenerek ülkeler arasında uyumun sağlanmasını ifade etmektedir. Bu yaklaşıma ilişkin uygulamalar her alanda ayrı ayrı direktif oluşturulması nedeniyle süreci uzatmış ve ekonomik anlamda daha maliyetli olmuştur (TÜSİAD,2001:32).

7 Mayıs 1985 tarihinde 85/136 no'lu konsey kararıyla kabul edilen Yeni Yaklaşım ile teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin AB Konseyi tarafından en büyük adım atılmıştır. Bu yaklaşıma göre bu alandaki topluluk mevzuatı, piyasaya sürülen ürünlere ait güvenlikle ilgili tüm detayları kapsayacaktır. Bu detayların belirlenmesini takiben Birlik standardizasyon kurumlarınca ayrıntılı standartlar hazırlanacaktır. Sonuçta bir üye ülkede yasalara uygun olarak üretilmiş ürünler önemli sağlık ve güvenlik koşullarını sağlaması halinde, Birliğin her yerinde pazarlanabilecektir (Karluk,2003:55). Bu yaklaşım, toplu uyumlaştırmayı öngören klasik yaklaşım ile ticarette ülkelerin karşılıklı olarak yasalarını tanımlarını kapsayan ve tam liberalizasyona dayanan ‘Karşılıklı Tanıma’ anlayışı arasında yer almaktadır (TÜSİAD,2001:33).

Yeni yaklaşımda kabul edilen temel hedefler şunlardır:

- Uyumlaştırma işlemi sağlık ve güvenlik gerekleri içinde sınırlandırılmakta ve diğer alanlarda karşılıklı tanıma prensibi benimsenmekte,
- Ticarete Avrupa standartlarının gelişmesini sağlamak, bu standartların olmadığı alanlarda teknik engel uygulanmasına engel olmak ve böylece Avrupa standartlarının bulunmadığı alanlarda ulusal standartların karşılıklı olarak benimsenmesine imkân sağlamaktadır. Standartların ve spesifikasyonların geliştirilmesi CEN ve CENELEC'e bırakılmıştır (TÜSİAD,2001:33).

Özetle Klasik Yaklaşımda, ürünler hakkında detaylı düzenlemeler bulunurken, Yeni Yaklaşımda ürünlere ait temel gereklilikler belirlenip uygunluk değerlendirmesi, akreditasyon, standardizasyon ve piyasa gözetimi kurumsal boyut kazanmıştır.

Yeni Yaklaşım Direktifine uygun olarak üretilen ürünler CE işareti taşımak zorundadır. CE işareti ile ürünün tüm direktiflerdeki temel zorunluluklara sahip olduğu ve bütün değerlendirme süreçlerini başarıyla geçtiği sembolize edilmektedir. CE işaretinin korunmasına ilişkin önlemlerin üye ülkelerce alınmalıdır (DTM,2007:94).

1985 yılı sonrasında uygulanmaya başlayan Yeni Yaklaşım Direktifleri doğrultusunda 21 Aralık 1989 tarihinden sonra kullanılmaya başlanan CE işareti, bu işareti taşıyan ürünlerin sağlık, güvenlik, çevreyi ve tüketiciyi koruma konusundaki zorunlu kriterleri taşıdığının bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Yani CE işareti bir kalite göstergesi olmaktan ziyade AB'nin ilgili direktiflerinde belirtilen şartları taşıyarak bir ürünün, insanların, hayvanların ve bitkilerin can ve mal güvenliğini korumak için gerekli şartları taşıdığının göstergesidir (Yeşiltepe,2013:40).

CE işareti bulunan ürünlerde ilgili teknik düzenlemelere uygunluk ve güvenlik göstergesi olmasının yanında ticari açıdan AB üyesi ülkeler içinde ürünlerin dolaşımı esnasında bir tür pasaport görevi taşımaktadır. AB sınırları içerisinde CE işareti kapsamına alınan ürünlerin bu işaret olmadan pazarlanması olanaksızdır. Bu kural hem iç piyasada üretilmiş hem de üçüncü ülkelerden ithal edilen ürünler için geçerlidir. CE işaretinin işletilmesine ilişkin kurallara aykırı hareket edilmemişse AB'ye üye ülkeler sınırları içinde CE işareti taşıyan ürünlerin piyasaya arzını ve hizmete sokulmasını yasaklayamamaktadır (DTM,2007:94).

Bir diğer yaklaşım olan Küresel (Global) yaklaşımda ise farklı laboratuvar testleri ve uygunluk değerlendirmelerinin sebep olacağı engellerin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. AB'ye üye ülkeler uygunluk değerlendirmesi yapıp CE işareti verebilecek kuruluşlar belirlenerek AB Komisyonuna rapor edilmekte ve onaylanan bu kuruluşlar Komisyon tarafından yayınlanmaktadır. Üye ülkeler resmi olarak onaylanmış kuruluşların tarafsız ve uygun altyapı ile çalıştığının sistemli olarak denetlenmesinden sorumlu bir akreditasyon kurumu oluşturmak zorundadır. Bu kurallara uygun biçimde yapılacak test ve uygunluk değerlendirmeleri tüm üye ülkeler tarafından karşılıklı olarak kabul edilmek durumundadır (TÜSİAD,2001:35).

Modüler yaklaşımda ise ürün özellikleri ve taşıdıkları risklere bağlı olarak yapılacak uygunluk değerlendirme yöntemlerinin belirlenmesi söz konusudur. Sistem, mevzuat hazırlayıcılara yönelik olarak oluşturulmuş olup mevzuat hazırlayıcı, insan ve hayvan sağlığı ile güvenliği ve çevre korunmasını sağlamak için belli bir alanda bir modül veya modüler kombinasyonu ilgili mevzuatın kapsamına alarak uygunlukdeğerlendirme süreçleri oluşturabilmektedir. Bu yaklaşımda A'dan H'ye kadar 8 modül bulunmaktadır(TÜSİAD,2001:35).

AB içinde ortak Avrupa standartlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmaların geçmişi 1960 yılına dayanmakta olup 1973 yılından itibaren önem taşımaya başlamıştır. Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN) ve Avrupa Elektronik Standardizasyon Komitesi (CENELEC) bu anlamda AB içinde standardizasyonun sağlanması açısından önem taşıyan iki farklı kuruluştur. Elektronik ve telekomünikasyon alanlarının dışındaki alanlarda faaliyet gösteren CEN, 1960'lı yıllardakurulmuş olmasına karşın 1980'li yıllarda Yeni Yaklaşım Politikası ve Yeni Yaklaşım Direktifleri'nin kabul edilmesiyle birlikte daha da önemli hale gelmiştir. CENELEC ise, AB ülkelerine yönelik elektronik standartlarını hazırlamaktan sorumlu olup, bunun yanı sıra Milletlerarası Elektronik Komitesi (IEC) ile imzaladığı protokole bağlı olarak çalışmalarının bir kısmını IEC bünyesinde yürütmektedir. Bu dönemde, elektronik standartlarını hazırlayan iki kuruluş alçak gerilim konusundaki direktifinçıkartılmasını takiben Avrupa Elektronik Standardizasyon Komitesi (CENELEC) adı altında birleştirilip etkinlik kazandırılmıştır.

7 AB'nin Ticari Verilerinin İstatistik Analizi

ÜRÜN GRUPLARINA GÖRE AB-28 DIŞI İTHALAT (Milyon Euro)												
Ürün grubu/ yıl	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tüm Ürünlerin Toplam	934974	1027392	1183909	1364591	1446811	1585231	1235636	1532089	1728314	1795886	1685013	1680505
Yiyecek, İçecek ve Tütün	57260	58896	62974	67824	75656	80976	73842	80767	91478	93057	93612	98329
Hammadde	42902	48247	52478	62911	70006	75315	47270	70750	85397	80714	76231	72876
Mineral Yakıtlar, Yağlar vb. Maddeler	158727	184469	273965	341232	338346	460170	299884	384980	493358	548480	500557	443522
Kimyasallar	80424	88412	96348	109145	120654	124242	112519	137329	155243	163359	157898	164807
Makine ve Nakliye Ekipmanları	326694	354307	385885	412627	429021	425845	352904	446471	445209	447732	434487	450579
Diğer Sınai Ürünler	237776	261702	290335	341347	382658	375125	296498	362356	401398	389697	381884	407456
Kategori Dışı Ürünler	31190	31358	21923	29506	30469	43558	52719	49438	56231	72847	40345	42936

Tablo 1. AB-28'in Ürün Gruplarına Göre İthalatı (Milyon Euro) **Kaynak:** Eurostat.

Malların serbest dolaşımı prensibinin uygulanmasına ilişkin çabaların AB ticaret hacmini nasıl etkilediğinin görülebilmesi amacıyla AB ticaretinde meydana gelen değişimler istatistiki olarak incelenecektir. Tablo.1 incelendiğinde 2003 yılından itibaren AB-28 ithalatının yaklaşık iki kat arttığı gözlemlenirken, en çok artışın

mineral yakıtlar, yağlar vb. maddeler grubunda olduğu dikkat çekmektedir. Takiben makine ve nakliye ekipmanları ile diğer sınai ürünlerin yer aldığı görülmektedir.

AB ÜYESİ ÜLKELERİN AB İÇİ İHRACAT RAKAMLARI (MİLYON EURO, AB28)												
ÜLKE/YIL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Almanya	433151	474431	503859	563919	626599	625584	502968	572949	629995	622717	623719	657311
Hollanda	210692	229880	261096	292618	314168	342919	276748	334939	369526	386390	382559	383792
Fransa	231577	240248	236905	259156	268039	268042	217730	240934	261409	260909	259827	264244
Belçika	174605	190273	206456	223387	239486	246844	201279	224596	246042	243051	247572	250933
İtalya	167165	178158	185992	205785	224981	220338	170323	195523	212934	211867	209829	217721
İngiltere	160188	164418	177916	225146	186658	178528	140321	165678	182673	185032	177226	182353
İspanya	104077	109364	112249	121380	131076	133435	113992	131996	146929	146324	150517	155852
Polonya	39083	48652	56745	69945	81008	90539	78200	95580	106014	109962	115755	125663
Çek Cum.	37843	48636	54036	65171	76669	85216	68960	84604	97590	99380	99119	107520
Avusturya	65719	71241	73533	79758	88163	90590	71526	83149	90944	90844	92433	93591
İsveç	53105	58638	62267	70948	75496	75021	54833	68382	75358	76644	72777	72286
Macaristan	32442	37684	41646	48369	55998	58836	47718	56469	62458	62398	63004	66588
Slovakya	16702	19451	22450	29106	37233	41505	34698	41329	48810	52790	53557	54986
Danimarka	41395	43860	48466	52506	52879	55608	45612	47793	52549	52161	52569	52986
İrlanda	51186	53007	56262	54860	56318	53739	50894	51073	52189	53577	48996	48404
Romanya	11861	14292	15785	18286	21384	23856	21672	27111	32284	31705	34506	37309
Portekiz	22775	23053	25003	27863	29540	28925	23905	28117	31888	32170	33235	34181
Finlandiya	28346	28745	29935	35263	37380	36728	25105	28537	31738	30539	30979	32000
Slovenya	8701	10088	11951	14269	16976	17720	14459	17088	19307	18776	19170	20493
Bulgaristan	4251	5003	5670	7332	8346	9245	7664	9551	12689	12237	13351	13782
Litvanya	3869	5030	6237	7175	8111	9703	7592	9554	12371	13955	13612	13389
Yunanistan	8324	8828	9577	11499	12408	12963	10278	11583	12604	12236	12837	13009
Lüksemburg	10505	11797	13756	16380	14694	15457	13361	12493	12025	11576	11245	11922
Estonya	3301	3835	4849	5066	5645	5938	4511	5998	7958	8264	8725	8737
Letonya	2032	2494	3178	3555	4397	4731	3737	4839	6227	6983	7236	7487
Hırvatistan	3733	4249	4475	5307	5430	5842	4548	5439	5736	5602	5899	6464
Malta	972	1000	1005	1156	1111	955	821	1114	1296	1293	1229	1016
Kıbrıs	259	514	863	747	731	771	604	701	889	822	881	766

Tablo 2. AB Üyesi Ülkelerin AB İçi İhracat Rakamları (Milyon Euro, AB28) **Kaynak:** Eurostat.

Tablo.2’de AB üyesi ülkelerin AB içindeki ihracat rakamları sunulmuştur. Tablo.2’ye göre 657,3 milyon Euro ile Almanya birlik içinde en çok ihracat yapan ülke durumundadır. Almanya’ya en yakın ülkeler ise sırasıyla, Hollanda, Fransa, Belçika, İtalya, İngiltere ve İspanya’dır. 20085 yılında yaşanan küresel krizin tüm üye ülkelerin ihracat rakamlarını önemli ölçüde daralttığı görülmektedir.

AB’nin dünya ticaretindeki ithalatının payı için Tablo.3’te sunulmuştur. Tablo.3 incelendiğinde AB’nin ABD’den sonra en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. AB-28’i Çin, Japonya ve Güney Kore takip etmektedir.

ANA TİCARET ORTAKLARINA GÖRE AB’NİN İTHALAT PAYLARI (MİLYON EURO)											
Ülke Adı	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AB 28	934974	1027392	1183909	1364591	1446811	1585231	1235636	1532089	1728314	1795886	1684891
AB 27	934957	1027522	1183213	1367529	1448684	1582932	1234317	1531022	1727740	1795250	1684738
Kanada	212497	220120	252749	278766	277743	277918	230304	295775	323692	359876	347714
ABD	1153723	1226199	1392429	1528351	1471814	1471875	1148477	1483365	1625421	1816474	1753128
Çin (Hong Kong Hariç)	364887	451185	530466	630345	697640	770031	720931	1051670	1252439	1415161	1468257
Japonya	338978	365989	414650	461185	454027	518448	395745	523542	614497	689480	:
Güney Kore	158085	180449	209980	246400	260373	295941	231633	320742	376728	404402	388203
Rusya	50695	60752	79340	109754	145732	181569	122474	172672	219893	246103	237140
Singapur	120460	139546	160799	190117	192014	217419	176215	234435	262766	295550	280864
Meksika	150765	158220	178297	203955	205711	209806	168042	227413	252042	288567	287034
Hindistan	64030	79573	113224	141934	159537	214653	190996	202632	332186	380586	350912
Brezilya	42721	50515	59160	72748	88012	117757	91517	136123	162531	173684	:

Tablo 3. AB’nin Dünya Ticaretindeki Payı (İthalat-Milyon Euro) **Kaynak:** Eurostat.

Aynı şekilde AB'nin dünya ticaretindeki ihracat payı ise Tablo.4'te sunulmuştur. Tablo.4 incelendiğinde; AB-28'in dünyada en büyük paya sahip olduğu dikkat çekmektedir. AB'yi Çin, ABD, Japonya ve Güney Kore takip etmektedir. Küresel krizin dünya ekonomisinde ağırlığı olan ülkelerin ihracat paylarını önemli derecede daralttığı dikkat çekmektedir.

ANA TİCARET ORTAKLARINA GÖRE AB İHRACAT PAYLARI (MİLYON EURO)											
ÜLKE/YIL	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
AB 28	861923	945185	1049477	1152357	1234321	1309147	1093961	1353195	1554252	1684193	1736589
AB 27	869229	952951	1057627	1161776	1244166	1319819	1101746	1360054	1561930	1691376	1742459
Kanada	240656	254976	289810	309157	306371	309785	225966	291604	323585	352881	343645
ABD	639682	657533	726903	825923	848258	883804	757608	963347	1063025	1202962	1188165
Çin (Hong Kong Hariç)	387401	476988	612454	771691	890230	972731	861519	1190460	1363785	1594631	1663284
Japonya	417252	454828	478210	515073	521216	531284	416346	580655	591368	621550	-
Güney Kore	171338	204072	228614	259205	271052	286921	260633	351800	398857	426412	421368
Rusya	118154	145993	194077	239920	257035	318190	216372	299515	371403	408442	397008
Singapur	141410	159685	184593	216478	218386	229927	193456	265420	294184	317865	308900
Meksika	145780	151122	172179	199077	198337	198032	164692	225017	251127	288483	286094
Hindistan	52476	61021	80663	96528	106456	123648	126731	166258	216583	225377	253453
Brezilya	64713	77721	95273	109753	117219	134581	109689	148870	183936	188807	-

Tablo 4.AB'nin Dünya Ticaretindeki Payı (İhracat-Milyon Euro) Kaynak: Eurostat.

İstatistikî tablolarında gösterdiği gibi son 12 yıllık veriler ışığında, AB'de malların serbest dolaşımının sağlanması ile birlikte AB'nin dünya ticaretindeki payı ihracatta 861 milyon Euro'dan 1.7 Trilyon Euro'ya yani yaklaşık iki katına çıktığı dikkat çekmektedir.

8 Sonuç

AB'de malların, hizmetlerin, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımı arasında MSD ağırlık kazanarak en önemli serbesti halini almıştır. Roma Anlaşmasından bu yana AB'de ekonomik anlamda bir birlik oluşturularak birlik içi ticaretin artırılıp ekonomik olarak güçlenmek hedeflenmiştir. Bu amaçla MSD, AB için en önemli ideal olmuştur. MSD'nin sağlanabilmesi amacıyla çok önemli anlaşmalar ve düzenlemeler yapılarak iç pazar oluşturulmaya çalışılmış, gümrük birliği uygulamaları ile AB'nin ticaret hacmi artırılmaya çalışılmıştır. Zamanla artan üye sayısı ile birlikte MSD'nin sağlanmasına yönelik çabaların da yardımıyla AB ticaret hacminde önemli artışlar kaydedilerek, AB dünya ticaretinde önemli bir ekonomik blok halini almıştır.

Zaman zaman MSD'nin uygulanmasına yönelik sıkıntılar söz konusu olsa da, MSD prensibine ilişkin karşılaşılan sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik AB çapında önemli çabalar sarfedilmektedir. Ayrıca bu prensibin diğer ülke grupları veya ülkeler arasında uygulanması ile dünya ticaret paylarını artırebilecekleri gerçeği ortaya çıkmıştır. AB gibi önemli bir ekonomik birliğin ticari anlamdaki başarısı, buna benzer ekonomik blokların oluşması için teşvik yaratmıştır.

Kaynakça

- Baykal,2006. "AB'de Malların Serbest Dolaşımı ve Çevrenin Korunması: Farklı Menfaatler Arasında Denge Arayışı", Ank.Ünv.Avrupa Çalışmaları Dergisi, 5(2), p.103-130.
- Bayrakturan, 2004. "Küresel Ekonomide Bütünleşme Trendleri Bölgeselleşme ve Küreselleşme", 2.Basım, Nobel Yayınları, Ankara.
- Craig, 1998. "EU Law, Text, Cases and Materials", 2nd Edition, OxfordUnv. Press.
- DTM, 2007. "Avrupa Birliği ve Türkiye", 6. Baskı, Ankara.
- Eurostat, 2015, International Trade Data, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
- HMRC (Revenue and Customs), the Department for Business, Innovation and Skills and the Intellectual Property Office UK., 2014."Review of the Internal Market: Free Movement of Goods; including the EU Customs Union and Intellectual Property Rights Call for Evidence", Erişim Adresi: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/279200/Call_for_Evidence_v_12.pdf, Erişim Tarihi:11.02.2014
- İKV, 2005. "AB ile Katılım Müzakereleri Rehberi", İKV Yayınları: Yayın No:184, İstanbul.
- İKV, 2014. "Avrupa Birliğinin Ortak Ticaret Politikası", Erişim Adresi:www.ikv.org.tr/pdfs/7c53b0dc.pdf, Erişim Tarihi:22.02.2014.
- Karluk, 2003. "Avrupa Birliği ve Türkiye", 7.Baskı. Beta Yayınları, İstanbul.
- Kılıç, 2002. "Türkiye-AB İlişkileri ve Gümrük Birliği", Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Şahin, 2010. "Avrupa Birliğinde Malların Serbest Dolaşımı ve Türkiye, DPT Uzmanlık Tezi, Ankara.

- TÜSİAD, 2001. "Avrupa Birliği'nin Malların Serbest Dolaşımı Mevzuatına Uyumda Sorunlar ve Çözüm Önerileri", (Yay.No. TÜSİAD-T/2001-12-315), TÜSİAD Yay.:İstanbul.
- TÜSİAD, 2003. "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Gümrük Birliğinin Dış Ticaretimize Etkileri", (Yayın No. TÜSİAD-T/2003-10-364), TÜSİAD Yayınları: İstanbul.
- Yavaşı, 2001. Avrupa Birliğinde Malların Serbest Dolaşımı ve Türkiye, Ankara Barosu, Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, 1(4), p.25-52.
- Yeşiltepe, 2013. "Bir Dış Ticaret Engeli Olarak CE İşareti Ve Avrupa Birliği İle Uyum", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniv.Sos.Bil.Ens., İstanbul.